

Ο πολεοδόμος που άλλαξε την Καλαμάτα

Ο εμβληματικός Σταύρος Μπένος μιλάει για το Γρηγόρη Διαμαντόπουλο, έναν από τους πιο σημαντικούς πολεοδόμους της χώρας.

Ο ΣΤΑΥΡΟΣ ΜΠΕΝΟΣ ΜΙΛΑΕΙ ΓΙΑ ΤΟ ΓΡΗΓΟΡΗ ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟ

«Το συμφέρον του κάτοικου ταυτίζεται με το συμφέρον της πόλης. Το Σύνταγμα για τις τοπικές κοινωνίες είναι ο σχεδιασμός της πόλης τους»

ΤΟΥ ΓΙΑΝΝΗ ΛΑΣΚΑΡΑΚΗ
Π. ΑΝΤΙΔΗΜΑΡΧΟΥ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗΣ

Ο Γρηγόρης Διαμαντόπουλος υπήρξε ένας από τους πιο σημαντικούς πολεοδόμους της χώρας. Ένας οραματιστής που έβαλε τη σφραγίδα του στην ανασυγκρότηση της Καλαμάτας, πριν και μετά τους καταστροφικούς σεισμούς της 13ης Σεπτεμβρίου του 1986.

Τον εξαιρετικό αυτόν επιστήμονα τον είχε καλέσει αρκετές φορές ο Δήμος Αλεξανδρούπολης μεταξύ 1981 και 1986, επί Σουλακάκη, όταν λειτουργούσε ο θεσμός των ομιλιών στα πλαίσια του ελεύθερου Δημοτικού Πανεπιστημίου. Με τις ομιλίες του συνέβαλλε στην σύνταξη του εμπνευσμένου και οραματικού Γενικού Πολεοδομικού σχεδίου του 1986-88, από την Ομάδα Ρείζη Παπαδάκη. Σε αυτό μ συμπεριλαμβάνονταν η πεζοδρόμηση της Λεωφόρου Δημοκρατίας, η ανάπτυξη εμπορικού κέντρου και δημοτικής αγοράς στις αποθήκες της ΚΥΔΕΠ, η δημιουργία κοινού συγκοινωνιακού τερματικού σταθμού (ΚΤΕΛ, ΟΣΕ, Αστικά) ανατολικά της πόλης, σε σύνδεση με το λιμάνι και το αεροδρόμιο. Είχε σχεδιασθεί ο μικρός περιφερειακός Παπαναστασίου-Θράκης-Ανδρονίκου-μέχρι τη γέφυρα Μαϊστρου, η ανέγερση του Πανεπιστημίου στη ανατολική περιοχή ΥΕΒ, (σε συνδυασμό με την ανα-

μόρφωση της συνοικίας της οδού Άβαντος), η επέκταση της πόλης βόρεια (Εξώπολη), δυτικά (Άγιος Βασίλειος) και ανατολικά (Μαϊστριανός).

Η επικάλυψη του χειμάρρου Βανικιώτη έγινε κατά το πρότυπο του χειμάρρου Νένδονα της Καλαμάτας, την οποία είχαμε επισκεφθεί μαζί με το δήμαρχο Τάσο Σουλακάκη για να ενημερωθούμε να «αντιγράψουμε» τις ιδέες και τις μεθόδους τους. Και όλα αυτά με μεγάλο πολιτικό κόστος. Μας κυνηγούσαν με τα μπουγέλα στην Εξώπολη όταν διαπλατύνουμε και ευθυγραμμίσουμε το φιδισιο σοκάκι της οδού Ηροδότου και όταν απορρίπαμε τις αιτήσεις για μείωση του πλάτους των δρόμων στις προς ένταξη περιοχές. Μια άλλη σοβαρή πρωτοβουλία ήταν η αξιοποίηση των ιαματικών πηγών της Τραϊανοπούλης σε συνεργασία με την τότε κοινότητα των Λουτρών, κατά τα πρότυπα των μεγάλων λουτροπόλεων της Ευρώπης. Η σχετική μελέτη πεντάστερο ξενοδοχείου ΣΠΑ και η επένδυση που υποβλήθηκε εγκρίθηκε με προϋπολογισμό 500 εκ. δραχμών και ποσοστό επιδότησης 65%, αλλά η επόμενη δημοτική αρχή δεν τόλμησε να την υλοποιήσει.

Δυστυχώς αρκετές άλλες από τις προβλεψιμες αυτές (μικρός περιφερειακός, πεζοδρόμηση Λ. Δημοκρατίας, πανεπιστήμιο εντός του ιστού της πόλης, συγκοινωνιακό κέντρο κλπ) δεν υλοποιήθηκαν από επόμενες δημοτικές αρ-

χές και συχνά με τη σύμπραξη, ιδιωτικών συμφερόντων.

Ο Σταύρος Μπένος μιλάει για τον Γρηγόρη Διαμαντόπουλο

Στην ομιλία του σε εκδήλωση προς τιμήν του μεγάλου πολεοδόμου, λίγες ημέρες πριν υποκύψει στην ασθένειά του, ο Σταύρος Μπένος θύμισε στους συμμετέχοντες περιστατικά από τη συνεργασία του με τον Γρηγόρη Διαμαντόπουλο.

«Όταν εκλέχθηκα δήμαρχος το 1978 ζήτησα από τον Γρηγόρη Διαμαντόπουλο, τον καλύτερο πολεοδόμο της χώρας, να αναλάβει σύμβουλό μου για θέματα πολεοδομίας και περιβάλλοντος.

«Γρηγόρη ποια θέλεις να είναι οι αμοιβές σου; τον ρώτησα. Με κοίταξε στα μάτια και μου είπε: «Αν μου λένε αλήθεια τα μάτια σου θα έρθω και θα δουλέψω χωρίς αμοιβή, αλλά αν δε τα πάμε καλά στο πρώτο εξάμηνο θα σπκωθώ να θα φύγω. Αυτή θα είναι η τιμωρία σου».

Ήλθε, μελέτησε την πόλη, φιλοσοφικά, ιστορικά, κοινωνιολογικά, είχε ένα μαγνητοφωνάκι και πέρα από τις επιστημονικές μελέτες που είχαν γίνει, γύριζε στα καφενεία και μιλούσε με τους πολίτες. Όταν τελείωσε αυτό το πρώτο διάστημα, μου λέει: «τώρα έλα να σου γυρίσω την πόλη σου». Με πήγε στο ιστορικό κέντρο, όπου είχαμε πενταώροφες πολυκατοικίες και μου λέει: «Σταύρο αυτό πρέπει να το ανατρέψουμε. Θα αντέξει να το ανατρέψουμε; Ύστερα, με πήγε να μου δείξει την ανατολική και τη δυτική παραλία που ήταν βρώμικη με σφαγεία και άλλες ρυπογόνες βιοτεχνίες. Με προσφυγικές παράγκες. Μου είπε: «Σταύρο η πόλη σου είναι μία πόλη άδικη. Είναι μία πόλη ταξική. Ότι δεν αρέσει στους μεγαλοαστούς το πετάνε εδώ. Αυτό εμείς πρέπει να το ανατρέψουμε. Γιατί μία πόλη πρέπει να είναι δίκαιη, παντού, για όλους τους πο-

λίτες της. Πρέπει να την χαιρόνται όλοι. Φοβάμαι τα προβλήματα της υπερανάπτυξης. Μην φοβάσαι τα προβλήματα της υπανάπτυξης, αυτά θεραπεύονται. Αυτά δημιουργούν τα αυθαίρετα. Όλες οι λαϊκές φτωχογειτονίες, ήταν τότε αυθαίρετες. Τα 2/3 της πόλης ήταν αυθαίρετο

«Πρώτα θα λύσουμε αυτό το πρόβλημα με μια επέκταση του σχεδίου και μετά θα επέμβουμε και στα σωθικά, στο εσωτερικό της πόλης», μου είπε. Θυμάμαι από τον πρώτο καιρό, μου δίδαξε τι σημαίνει να δουλεύεις για τον άνθρωπο. Ότι όλα γίνονται για αυτόν, για τον ανθρώπινο παράγοντα. **Θυμάμαι που μου μιλούσε για το συμφέρον της πόλης και ότι όλα τα πολιτικά όργανα, ξεκινώντας από την κεντρική εξουσία ως την Αυτοδιοίκηση, δεν έχουν άλλη αποστολή, αλλά από το να ονειρεύονται για το μέλλον της πόλης.**

«Αλίμονο -μου έλεγαν γίνεις διαιτητής των μικροσυμφερόντων, που είναι αμείλικτα και καθημερινά στην πόλη. Σε έχουν απορροφήσει σε μία μέρα. Ο Δήμαρχος υπάρχει για να ονειρεύεται. Για να παλεύει για τα όνειρα της πόλης και τι μεγαλύτερη χαρά και ευτυχία για έναν Δήμαρχο, από το να παίρνει κοντά του και τους πολίτες και να τους πείθει, ότι το συμφέρον του κατοίκου, ταυτίζεται με το συμφέρον της πόλης».

Το άλλο πράγμα που μου δίδαξε είναι ότι: **«Όση αξία έχει για την κεντρική πολιτική σκηνή το Σύνταγμα, άλλη τόση αξία έχει ο σχεδιασμός για τις τοπικές κοινωνίες. Ένας Δήμαρχος που δεν έχει ένα πλαίσιο να δουλεύει, είναι ένας τυφλός Δήμαρχος, δεν μπορεί να πάει πουθενά».**

Φάγαμε δύο φορές ξύλο στο Δημοτικό Συμβούλιο με τον Γρηγόρη. Τη μία φορά, παραλίγο να μας σκοτώ-

σουν, όταν εφαρμόζαμε το νόμο 1337' του Στέφανου Μάνου, όταν μειώναμε τους συντελεστές, στο κέντρο της πόλης, περίπου στο μισό. **Με ρόπαλα και με κουκούλες μπήκανε μέσα στο Δημοτικό Συμβούλιο και είναι ένα θαύμα πως σωθήκαμε τότε με τον Γρηγόρη.** Αλλά αυτό δημιούργησε μία Πανελληνία συγκίνηση και έτσι εμπεδώθηκε ο νόμος, γιατί είχαν γίνει και προσφυγές στο Συμβούλιο Επικρατείας και ήταν έτοιμος ο νόμος να πέσει, γιατί ήταν ένας νόμος που έθιγε- λείπει- την ατομική ιδιοκτησία ετεροβαρώς, δεν ίσχυε η αρχή της αναλογικότητας, όπως λένε οι νομικοί.

Και μετά από όλα αυτά, ήρθε ο σεισμός του 1986. Λες και τον περιμέναμε. Η πόλη όμως ήταν θωρακισμένη πια πολεοδομικά και θυμάμαι τον Γρηγόρη που κατέφθασε μέσα σε λίγες ώρες στην Καλαμάτα, χωρίς να έχουμε καθόλου συνεννοηθεί. Ο σεισμός έγινε ένα Σάββατο, 8:20 το βράδυ. Τον βλέπω τον Γρηγόρη γύρω στις 3:00 το πρωί, είχε έλθει με όλους τους ανθρώπους, τους συνεργάτες του και μου λέει: «Σταύρο θέλω μία σκηνή και στις 7:00 η ώρα το πρωί θέλω να μου μαζέψεις τους υπαλλήλους του Δήμου». Η πρώτη σκηνή που είχε έρθει ήταν μια μεγάλη πράσινη σκηνή του Μηχανικού του Στρατού και αμέσως λέω στον υπεύθυνο στρατηγό: «Στρατηγέ αυτή η σκηνή να δοθεί αμέσως στον κύριο Διαμαντόπουλο». Στη σκηνή αυτή, άπλωσε τα σχεδιαστήρια και τους χάρτες του και στις 7:00 το πρωί ο Γρηγόρης μας είχε έτοιμο πρόγραμμα δεκαετίας. Με πήρε παράμερα, μου λέει «Θέλω να μου διαθέσεις μόνο μισή ώρα για να σου πω ότι το σεισμικό φαινόμενο στην Ελλάδα αντιμετωπίζεται με ένα τρόπο αναπηρικό. Λες και ο σεισμός πλήττει τα ντουβάρια. Μέχρι τότε, το μόνο που έκανε η πολιτεία ήταν να δι-

νει σεισμοδάνεια. Σταύρο, ο σεισμός δεν πλήττει τα ντουβάρια, πλήττει τους ανθρώπους και όλες τις ανθρώπινες λειτουργίες. Πλήττει τον άνθρωπο ως υπόσταση ψυχοσωματική, τον πλήττει ως πολιτιστικό φαινόμενο, ως οικονομικό φαινόμενο και πρέπει να τα αγγίξουμε όλα αυτά. Γιατί αν δεν τα αγγίξουμε τώρα και αν δεν τα προβάλλουμε τώρα, τότε θα μας ξεχάσουν». Μέσα σε 10 μέρες ετοίμασε ένα πρόγραμμα ανασυγκρότησης, είναι αυτό που βραβεύτηκε από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Στην Ευρωπαϊκή Ένωση ενθουσιάστηκαν, δεν είχαν δει ποτέ τους τόσο τεκμηριωμένο πρόγραμμα. Λόγω αυτού ήταν ίσως και η πρώτη φορά που οι εκταμιεύσεις γίνονταν απευθείας στο Δήμο και όχι στο κεντρικό κράτος. Και όλα αυτά επειδή είχε δημιουργηθεί μια υψηλή αξιοπιστία μέσα από τις προτάσεις που είχε οικοδομήσει ο Γρηγόρης.

Έχω πάρει τον Γενικό Πολεοδομικό του '81 και έναν χάρτη πρόσφατο. Ταυτίζονται απόλυτα. Αποδεικνύεται δηλαδή, πόσο ο Γρηγόρης επηρέασε τα προγράμματα, Η πόλη σήμερα, αυτή που ζει, που υπάρχει, είναι ταυτισμένη με τα όνειρά μας. Ταυτίζονται. Είχαμε λοιπόν μία μεγάλη πολεοδομική αλλαγή και αποδείξαμε, πως όταν συνεργάζεται πραγματικά η επιστημονική κοινότητα με τους θεσμούς της Αυτοδιοίκησης, μπορούν να φέρουν μία πραγματική ανατροπή.

Ο Γρηγόρης μας δίδαξε, ότι ακόμα και στο σκληρό πεδίο της πολιτικής, το μόνο που αξίζει είναι να παλεύεις όταν έχεις υψηλούς στόχους και όταν ονειρεύεσαι. Μας έδειξε, δηλαδή, ότι το όνειρο πρέπει να υπάρχει στη δημόσια ζωή, πρέπει να υπάρχει στην πολιτική με σχέδιο υλοποίησης, διότι τότε μόνο γίνεται πραγματικότητα».